

Szabadidő

A társasjáték fontosságáról

A Kapcsolat Ügyeleten, ahol egymástól elszakadt szülőt és gyermeket hozunk össze újra, kiemelt, nélkülözhetetlen szerepe van a játékoknak, főleg a társasjátékoknak. Hányszor segített már olyan nehéz helyzetekben, amikor a gyerek és a szülő között megszűnt már a beszélő viszony. A társasjáték szemtől szemben helyzete nagyon hasonlít a beszélgetéshez, a játékban sok minden közölhető a másikkal, miközben azonban egy szót sem szólunk egymáshoz. Játék közben meg lehet érezni, hogy a másik szeret-e, gyűlöl-e, fél-e, vagy éppen közömbös-e irántam. A játékban ki lehet fejezni az agressziót, az együttérzést, lehet kapcsolatot kezdeményezni, azt elfogadni, vagy elutasítani. A játékban lehet a másikkal örömet szerezni, vagy éppen megbántani, vagyis csaknem minden fontos dolgot közölni lehet, akárcsak beszéddel. A tekintet, a testtartás, a mozdulatok visszafogottsága vagy éppen hevesége, a játékszabályok betartása, vagy kijátszása mind-mind olyan közlés, üzenet, amelyet venni kell csak, és értjük a másik szándékát. Ha a szülő veszi ezeket az üzeneteket, és megfelelően reagál rájuk, játszás közben anélkül hogy beszélgetnének, új minőségi szintre emelheti gyermekével való kapcsolatát.

A helyzet azonban fordítva is igaz. Aki sohasem játszik gyermekével, elveszítheti vele kapcsolatát.

Tudom, nincs idő rá, mindenki hajt – éppen őértük –, a gyerekeknek is meg kell érteniük, hogy ma ilyen világban élünk. De nem azért élünk így, mert sajnáljuk az időt a játékokra? Az sem helyes, ha magunktól sajnáljuk, de a gyerekünkétől... Márpedig a közös játék összetart, jót tesz a kapcsolatoknak. A jó kapcsolat pedig a sikeres nevelés alapja. A felnőttet is pihenteti, újból feltölti energiával, ha kellően beleéli magát a játékba. Persze ez nem mindenkinek sikerül, ezt is tanulni kell néha.

A jó társasjáték olcsó, szabályai rövidek és könnyen érthetőek, a játékidő nem túl hosszú. Ezen kívül alkalmas arra, hogy a kapcsolatteremtéshez, a közösségi beilleszkedéshez szükséges képességeket fejlessze (együttműködés és verseny a másikkal, kockázatvállalás és küzdőszellem, a másik ember gondolkodásmódjának a megértése, várható viselkedésének kiszámítása stb.) A legfontosabb azonban, hogy feszültségoldó örömforrás legyen a játékban résztvevőknek. Jónak tartom például, ha a játék lehetőséget ad a gyermekben lévő agresszív késztetések személyről tárgyra irányítására, a valóság helyett a játékban való levezetésére. Ezért ajánlani tudom azokat a társasjátékokat, amelyekben ütközni, csatázni, harcolni lehet, de mindezt bábukkal, korongokkal, golyókkal teszik, kis térben, asztalon vagy a szőnyegen. A játékszabályok betartása közvetlen kapcsolatban van az életben (iskolában, utcán, játszótéren) érvényben lévő szabályok betartásával. A jó társasjáték többek között ezért is fontos.

Gyakran olvashatjuk, hogy a gyerekek leszoktak a társasjátékokról, hogy inkább TV előtt ülnek, számítógépes, vagy logikai játékokkal játszanak, mintha nem lenne igényük a társasjátékokra. Én nem ezt tapasztalom. Ha lehetőségük van rá, ha van felnőtt, aki hajlandó velük leülni, kiderül, hogy ki vannak éhezve rá. A jó társasjátékot újra és újrajátszani akarják.

De van-e jó társasjáték elfogadható áron? A játékboltok tele vannak díszes dobozokba csomagolt, lefóliázott, drága, külföldi játékokkal. Vajon megéri-e az árukat? Néha vannak

mellettük igen szerény kivitelű olcsóbb hazaiak is, de szinte mindegyik egyforma – kívül, belül. Kevés az új élményt adó.

Egyáltalán jut-e pénz játékokra a mai magyar családokban? Az augusztus végi Vajdahunyad várbeli játékvásáron azt tapasztaltam, hogy egy fillér sincs. A gyerekek 99 %-a üres kézzel távozott. A szülők még a 200 forintos, kipróbált, jónak talált játékot sem tudták megvenni szomorú gyermekeiknek. A játékvásár így játék peep show-vá süllyedt.

Jó ez nekünk, ha 25 % ÁFA terheli a játékokat?

Nem kellene a létminimum-számításoknál azt is figyelembe venni, hogy az emberi lét minimumához az is hozzátartozik, hogy gyerekkorában legalább egyszer egy évben játékot, vagy mesekönyvet kapjon?

Milyen kár, hogy a gyerekek nem nő jó meleg szőrbundája, akkor nemcsak a szellemi fejlődésére szánt összegeket, hanem a ruházkodás költségeit is megspórolhatnánk rajta.

De tegyük fel, mégiscsak betér a szülő a játékboltba. Honnan tudja, hogy melyik a jó játék?

Évek óta mondogatom, de nem akad vállalkozó, aki létesítene egy alapítványt a „Jó játék” embléma bevezetésére. Ez a Kiváló Áruk Fórumához hasonlóan tájékoztatná a vásárlókat, a kereskedőket, de a gyártókat és a feltalálókat is, melyek azok a játékok, amelyeket gyermekpszichológusok játszószobai megfigyeléseik alapján jónak tartanak. Ha Alapítványunknak lenne rá pénze, ezt a munkát felvállalnánk. Egyszülős Klubunk gyermekcsoportja, vagy a Kapcsolat Ügyeletünk játszószobája erre alkalmas lenne. A munkában résztvevő pszichológusok és pedagógusok szívesen vállalnák a feladatot. És a Nevelési Tanácsadóban dolgozó kollégák is valószínűleg szívügyüknek tekintenék.

Vajon hányan látják az illetékesek közül az összefüggést a jó játék nélkül felnőtt gyermekek és a deviánsná vált felnőttek között?

Kardos Ferenc
gyermekpszichológus,
a Kapcsolat Alapítvány
kuratóriumának elnöke